

דף משימה - הגדרות הגבלת השלטון

משימה 1: התאימו את ההגדרה למקום הנכון בטבלה

מנגנוני פיקוח וביקורת בלתי פורמאליים	מנגנוני פיקוח וביקורת פורמאליים	עקרון הגבלת השלטון	
			הגדרה
			מדוע ואיך מתבצעת
			דוגמאות
			הוספה

עקרון דמוקרטי הקובע כי השלטון מחזיק באמצעים (כלכליים, אנושיים, מקורות מידע, מנגנוני אכיפה) המעניקים לו עוצמה רבה.	הביקורת מתבצעת באמצעות פרסום דוחות, הנחיות, חוקים או מסמכים רשמיים אחרים המציגים את פעולות השלטון.	מדינת ישראל, כמשטרים דמוקרטיים אחרים, מאפשרת את קיומם של מנגנונים אלו ומכירה בהם ככלי חשוב לשמירה על הדמוקרטיה.	סיבה נוספת, להבטיח שהשלטון יפעל לפי החוק, בצורה שקופה (גלויה לאזרחים) והוגנת, וללא שחיתות.
הביקורת מבוצעת באמצעות לחץ על קובעי מדיניות, הבעת ביקורת ויצירת דיון ציבורי.	בין הגופים הללו – הפרלמנט, מבקר המדינה, נציב תלונות הציבור ומערכת המשפט.	חוקה, הפרדת רשויות, הרשות המחוקקת – הכנסת, הרשות המבצעת-הרשות השופטת	ועל כן יש להגביל ולבקר את כוחו של השלטון על מנת למנוע עריצות של השלטון.
שליטה על משאבים כלכליים, שליטה על מקורות המידע.	ביקורת של גופים או מוסדות שהחוק קובע כי יבקרו או יפקחו על השלטון ועל חוקיות פעולותיו.	גופים ואנשים שמפקחים ומבקרים על השלטון ועל חוקיות פעולותיו.	לא משום שזהו התפקיד שלהם על פי חוק אלא מיוזמתם: הפגנות, שביתות, עצומות, או יצירות אומנות.
תקשורת, דעת הקהל, אומנות.	קיימת סכנה בניצול לרעה של כוחו של השלטון.		

משימה 2 :

כתבו את ההגדרה לכל מושג:

1. עקרון הגבלת השלטון :

2. מנגנוני פיקוח וביקורת פורמאליים :

3. מנגנוני פיקוח וביקורת בלתי פורמאליים :

מנגנוני פיקוח וביקורת

שאלות בגרות

שאלה 1

בתוניסיה השתתפו אלפי אזרחים בהפגנות סוערות בדרישה להפיל את השלטון במדינה ולכונן בה משטר דמוקרטי. פרשנים טוענים כי לרשתות חברתיות באינטרנט כגון "פייסבוק" או "טוויטר" היה תפקיד חשוב בהפלת השלטון מכיוון שמה שנכתב בהן עודד את האזרחים לפעול לשינוי המציאות במדינה.

ציין והצג את סוג מנגנון הפיקוח (פורמאלי או בלתי פורמאלי) שהביא להפלת השלטון בתוניסיה. הסבר כיצד סוג מנגנון זה בא לידי ביטוי בקטע.

ציין:

הצג:

הסבר:

שאלה 2

בחודשים האחרונים סוערת המדינה סביב דו"ח מבקר המדינה אשר בדק את הוצאות בית ראש הממשלה. הדו"ח מצא כי בשנים האחרונות הוצאות תחזוקת הבית גדלו מאוד בהשוואה לשנים קודמות. כמו כן מצא המבקר שורה של ליקויים כגון שימוש בכספי ציבור לשיפוץ ביתו הפרטי של ראש הממשלה ולקידוחי ריהוט גן ממעון ראש הממשלה בירושלים לביתו הפרטי.

בתגובה לדו"ח טענו עורכי הדין של ראש הממשלה כי כל הפעולות נעשו כדין. "ראש הממשלה פועל לפי הנהלים והכללים, בדיוק כמו כל אזרח אחר במדינה", טענו עורכי הדין. כמו כן הם הדגישו על פי הנוהל, המדינה מממנת כל ריהוט שראש ממשלה משתמש בו ועליו להחזירו בתום כהונתו, כפי שאכן יעשה במידה ולא יכהן כראש הממשלה לאחר הבחירות.

ציין והצג את סוג מנגנון הפיקוח אשר מופיע בקטע. הסבר כיצד סוג מנגנון פיקוח זה בא לידי ביטוי.

ציין:

הצג:

הסבר: